

Симура М.В., магістрант, гр.ОАМ-25
Науковий керівник: **Романчук К.В. д.е.н.**, сертифікований аудитор,
завідувач кафедри міжнародної економіки
Житомирський державний технологічний університет

АДАПТАЦІЯ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОГО АУДИТУ ДО ВИМОГ ЄС

У сучасних умовах вибору Україною шляху до інтеграції з європейською спільнотою виникає необхідність трансформації відносин в середині країни. Вирішення нових поставлених завдань перед Україною надасть змогу підвищити імідж країни не лише серед європейських країн, а й на світовій арені. Одним із найважливіших аспектів визнання є висвітлення достовірної інформації про підприємства, що діють на території України, та перевіряються незалежними аудиторами.

Реформування середовища контролю, представленого незалежним зовнішнім аудитом, передбачає адаптацію наявного вітчизняного нормативно-правового регулювання до міжнародних стандартів. В Україні ведення бухгалтерського обліку, здійснення контролю і аудиторської діяльності відбувається відповідно до специфіки українського законодавства, воно в свою чергу значно відрізняється від міжнародного, що застосовується в європейських країнах. Раніше мали місце спроби приведення українського законодавства до міжнародних стандартів, проте під впливом часу і внесених змін до нього чинні українські нормативно-правові акти лише частково відповідають міжнародним. Оскільки зовнішній аудит є формою суспільного контролю за економічним життям, набуває актуальності та потребує вдосконалення його застосування в Україні.

Значний внесок у дослідження аспектів зовнішнього аудиту здійснили такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як: М.Т. Білуха, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, А.М. Герасимович, В.Д. Колдуелл, М.В. Кужельний, Є.В. Мних, Б. Нідлз, О.А. Петрик, Т.В. Польова, В.С. Рудницький, В.Я. Савченко, О.В. Самборський, В.В. Сопко, А.Д. Шеремет та інші. Внесеними за результатами досліджень пропозиції є вагомими, оскільки вони пропонували шляхи вирішення наявних проблем зовнішнього аудиту.

Аудит виступає інструментом розвитку міжнародних відносин, оскільки забезпечує довіру перевіреної фінансової звітності для користувачів. Відповідно до Закону України «Про аудиторську діяльність» [4], під аудитом слід розуміти – “перевірку даних бухгалтерського обліку і показників звітності суб’єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, П(С)БО або інших правил згідно із вимогами користувачів”. Також цим законом визначаються окремі вимоги в частині рівня освіти аудитора. Зокрема це – “наявність вищої економічної або юридичної освіти, необхідні знання з питань аудиту, фінансів, економіки та господарського права. Наявність необхідного обсягу знань для отримання сертифіката визначається шляхом проведення письмового кваліфікаційного іспиту за програмою, затвердженою Аудиторською палатою України”.

Порівняння вимог вітчизняного та європейського законодавства, вивчення системи освіти аудиторів свідчать про недостатньо високий рівень підготовки аудиторів в Україні та необхідність підвищення якості освіти.

У Директиві 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради про обов’язків аудит річної звітності та консолідованої звітності [1] окремо встановлено вимоги до освіти аудиторів, які визначають, що фізична особа може бути допущена до проведення обов’язкового аудиту лише після досягнення рівня освіти, передбаченого для вступу в університети, або еквівалентного йому рівня, проходження курсу теоретичного навчання, проходження практичного навчання та складання іспиту на професійну компетентність на

рівні випускних іспитів університетів або на еквівалентному йому рівні, що організовується або визначається відповідною державою-членом.

Потрібно враховувати і те, що постійно відбуваються зміни в європейському законодавстві у сфері аудиту і обліку, які не враховані у національному українському законодавстві. Так, наприклад, 16 квітня 2014 р. відбулося прийняття поправок до Директиви Європарламенту і Ради ЄС про обов'язковий аудит річної та консолідованої бухгалтерської звітності 2006/43/ЄС [1]. Однією із основних змін є вимога про "зміну публічними компаніями аудитора кожні 10 років. Цей період може бути пролонгованим до 20 років у тому випадку, коли відбувалися торгівлі за купівлю аудиторських послуг, або пролонговано до 24 років, якщо аудит проводився спільно кількома компаніями" [3]. Також домовленості ЄС обмежують можливості аудиторів заробляти на значній кількості послуг. "Виручка від операцій відмінних від класичного аудиту не повинна перевищувати 70 % загальної виручки. Окрім того компаніям скоротили низку послуг, які раніше вони були уповноважені надавати" [3].

Директива 2014/56/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС [] вимагає від аудиторів надання більш розширеної інформації про діяльність підприємств у своїх звітах, яка може виявитися корисною її дійсним і майбутнім акціонерам, контрагентам. Актуалізується питання створення комісії щодо нагляду і контролю за діяльністю незалежних аудиторів.

Такі нововведення є випробуванням для українських аудиторів. Але на думку президента ВПГО «Спілка аудиторів України» Н. Гаєвської [1], виконання вимог поставлених ЄС, виявить проблему нагляду за діяльністю Аудиторської палати України, оскільки виникнуть питання щодо комісії, а також фінансування.

Встановлені вимоги ЄС щодо зовнішнього аудиту пов'язані з необхідністю створення країнами-кандидатами злагодженої системи державного фінансування аудиту, що має здійснюватися на принципах незалежності, прозорості і публічній діяльності [5]. Це є необхідністю, що забезпечує формування довіри у відносинах між країнами.

Отже, для досягнення гармонізації українського законодавства з європейським та міжнародним з метою вирішення наявних проблем, слід зосередити увагу на основних напрямках. До таких напрямків необхідно віднести внесення змін до Закону України «Про аудиторську діяльність» [4] з метою приведення його у відповідність до інших нормативно-правових актів України, що впливають на регулювання аудиторської діяльності, а також розширяють кількість підприємств, на яких необхідно проводити щорічну аудиторську перевірку.

Виникає необхідність написання коментарів щодо роз'яснення дійсних МСА, або створення національних положень з аудиту на основі МСА, з урахуванням специфіки української економіки. Також необхідно здійснити досконалий переклад МСА, оскільки наявний переклад не відображає дійсну інформацію закладену в МСА. Важливим напрямом залишається і розробка методичних рекомендацій щодо збору аудиторських доказів достовірності показників за об'єктами обліку у бухгалтерській звітності.

Розширення співпраці Спілки аудиторів України та Аудиторської палати України з міжнародними аудиторськими та бухгалтерськими професійними організаціями, надасть змогу на основі їх практичного досвіду вирішити питання підвищення актуальності і правильності проведення аудиторських перевірок, а також застосовуваних процедур під час них.

Також виникає необхідність розробки типових методик проведення аудиту. Оскільки в Україні не існує затверджених методик проведення аудиту, виникає питання щодо правильності застосування різними аудиторськими компаніями різних методик, їх ефективність і правильність. Розробка загальних типових методик надасть можливість вирішення наявних протиріч між науковцями теоретиками і практиками, щодо доцільності застосування різних методик, а також надасть змогу сформувати загальні, які будуть враховувати всебічне дослідження об'єктів і висвітлення реальної інформації про них.

Найбільш актуальним напрямом є розробка механізмів регулювання ціноутворення на ринку аудиторських послуг, а також застосування санкцій у відношенні до аудиторів та аудиторських компаній, які допускають порушення законодавства.

Результатом має стати сформована нова нормативна база, яка буде повністю відповідати вимогам міжнародних стандартів з урахуванням специфіки української економіки, а також має відбутися трансформація парадигми аудиту в Україні. Вирішення наявних проблем на основі запропонованих напрямів розвитку, дасть змогу підняти імідж професії самих аудиторів, відбуватиметься висвітлення реальної інформації про фінансовий стан об'єктів. Також відбудеться визнання України на міжнародній арені, що в свою чергу призведе до залучення міжнародних інвестицій, а також вихід українських підприємств на міжнародні ринки.

Список використаних джерел

1. Аудит по-європейському: виклики і перспективи : [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://news.eizvestia.com/news_economy/full/388-audit-po-evropejski-vyzovy-i-perspektivy.

2. Директива 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності», що вносить зміни до Директив Ради 78/660/ЄС та 83/349/ЄС і припиняє дію Директиви Ради 84/253/ЄС від 17.05.2006 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_844

3. Директива 2014/56/ЄС Європейського парламенту та Ради ЄС, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС про обов'язковий аудит річних звітів та консолідованих звітів від 16 квітня 2014 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/attachments/article/762/Direktiva%202014-56-EU.pdf>

4. Закон України «Про аудиторську діяльність» зі змінами та доповненнями від 22.04.1993 р. № 3125-ХІІ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=3125-12>

5. Мамишев А. Шляхи європеїзації державного аудиту / А. Мамишев // Фінанси України — 2004. — № 8. — С. 144—150.